

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. VII. Per se loquendo extra articulum mortis licitè baptizantur pueri infidelium contra voluntatem parentum, saltem accedente consensu Principis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Secl. 4. De Subject. & prac. Baptis. Concl. 7. 327

neque in articulo mortis: nihilominus tunc pravalere juri parentum, sive jus accipiat pro precepto, sive pro facultate & concessione, quis non videat? Quid enim? Nonne ratio naturalis aut Deus precipit, ut parentes negent, vel impediant Baptismum filij sui, aut concedit ut in illo articulo impedire justè possint, si velint? Quin imò mandavit Deus unicuique de proximo suo: quanto magis parentibus de filijs, ut in extrema necessitate ipsis provideant de medijs necessarijs ad salutem? Ideo jure divino parentes debent filium suum baptizare, aut facere ut baptizetur, si in tali periculo versetur.

Qui ergo ipsis scientibus, invititis tamen & nolentibus, puerum eorum baptizat, nullam eis irrogat injuriam, siquidem nullum jus eorum lædit, & illi contra rationem inviti sunt; eum jure divino teneantur filium suum baptizare per se vel per alium; esto hæc & nunc illud jus divinum ignorent. Sufficit profectò quoddam proposito & cognito, deberent parentes illud amplecti: & aliunde possent cognoscere si aures predicationi accommodarent.

Quare si ministro Baptismi ob hanc rationem bellum inferre vellent, ex parte ipsorum injustum esset ex objecto; quamquam ex ignorantia invincibili excusari possent à peccato. Igitur neque tunc dabitur bellum utrimque justum, nisi formaliter: etenim ignorantia invincibilis, licet excuset à peccato, ut jam jam dixi, equidem non dat parentibus infidelibus majorem auctoritatem, quam aliàs haberent si legem fidei agnoscerent. Quis autem adeo desipit, ut dicere audeat, jus naturale parentum, quod habent in filios, repugnare legi fidei, legi charitatis & pietatis?

Petes, an ergo cuilibet liceat baptizare parvulos infidelium extra periculum mortis, parentibus invititis? Pro responsione erit

CONCLUSIO VII.

Per se loquendo extra articulum mortis licitè baptizantur pueri infidelium contra voluntatem parentum, saltem accedente consensu Principis.

65. DE hac conclusione ita discurrit Doctor Subtilis 4. dist. 4. quest. 9. n. 1.

De parvulis Judæorum, & infidelium an sint invititis parentibus baptizandi; dicitur quod non: quia aut redderentur parentibus, & tunc baptizatio eorum esset in contumeliam fidei Christianæ, quia post nutritur à parentibus in errore parentum: aut non redderentur, & tunc fieret iniuria; quia dum sunt parvuli, ius habent parentes in eos.

Hæc erat ratio Richardi in 4. dist. 4. a. 3. q. 3. quam Valq. disp. 155. n. 16. extimat efficacem, Scotus autem quid?

Sed hæc ratio, inquit, licet fortè (ergo non asserit absolutè) concludat de quacunque persona privata, quod non possit parvulus à talibus auferre, nec injstè, id est, licitè, baptizari; non videtur tamen concludere de Principe (fidei, vel infidei perinde est) cui in regimine Reipublicæ tales sum subditi.

Probat: Nam in parvulo Deus habet manus domini, quam parentes: universatè enim in potestatibus ordinatis, potestas inferior non obligat in his, quæ sunt contra superiorem, sicut docet Aug. de verbis Domini homil. 6. Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Sed quid si illud jubeat, quod non debeas facere? Hic sanè contemne potestatem, timendo potestatem maiorem, & declarat in exemplo de Curatore & Proconsule, de Proconsule & Imperatore, de Imperatore & Deo: ergo si quis habet regere Reipublicam, magis debet quantum in se est cogere unumquemque subditi Dominos superiori, quam inferiori; imò superiori contempto inferiori, quando inferior in tali dominio resistit superiori?

Sicut ergo Imperator debet sentire alicquem obedire debere Proconsuli, contempto precepto Curatoris, id est, inferioris Proconsule, si contradiceret Proconsuli: ut etiam si essent sub eodem dominio ordinata, scilicet quod aliquis esset servus Titij, & Titius Petri, magis debet Imperator cogere servum servum Petro, quia superior est Titio, quam Titio, si Titius vellet uti servo illo contra dominium Petri. Ergo maxime debet Princeps zelare pro dominio servando supremi Domini, scilicet Dei, & per consequens non solum licet, sed debet Princeps auferre parvulos à dominio parentum, volentium eos educare contra cultum Dei, qui est supremus & honestissimus Dominus, & debet eos applicare cultui divino.

His ita disputatis pro utraque parte, subjungit Doctor suam opinionem n. 2. hisce verbis: Dico ergo breviter, quod si Princeps hoc faceret cum cautela bona, scilicet ne parentes prius cognoscentes hoc futurum, occiderent pueros suos, & quod baptizatos faceret religiose educari: bene fieret.

Idem habet in Reportatis editionis Colonienfis eadem distinctione q. 4. ibi: Dico ad qua-

Unde per se loquendo tales parvuli licitè baptizantur, Scotus.

Saltem accedente principis voluntate,

Cui obediendum, si jura præcipiant:

Justa autem esset talis voluntas;

66. Maxime si hoc faceret cum cautela bona,

Unde omnes sunt contra rationem invititi;

Etiam supposita ignorantia invincibili legis fidei;

ad questionem quid privata persona non licet (supple, forte) tamen Regi bene liceat, vel Principi, & esset sibi meritum, si possit vitari malus malum, scilicet ne ipsi hac de causa interficerent filios, vel si dimitterentur menacantes, & tunc redirent ad legem pristinam. Si tamen Princeps posset cavere utrumque malum, quod & pueri illi nutrissentur bonis Ecclesia, esset sibi valde meritum & forte si mina ipsis inferretur, cito omnes converterentur. Ita Scotus qui proinde merito citatur pro nostra conclusione.

Fundamentum est, inquit Vasq. supra c. 1. n. 3. quia si pater alicujus aut vellet ipsum occidere, aut in periculo mortis, in quo esset, nollet liberare, Princeps posset contra voluntatem ipsius ei subvenire, atque ad hunc finem, si opus esset, cum injuria patris ejusmodi filium de potestate ipsius eripere. Imò verò quoties videt filium à patre pravis moribus instrui, & pessimè educari, idem efficere potest; siquidem ad Principem spectat, abusum patrie potestatis in filios corrigere & emendare.

Cum igitur filij infidelium in manifesto periculo infidelitatis versentur, & in originali sint peccato, & parentes nolint illis subvenire, imò abutentes patrie potestate, peccato & morte infidelitatis ipsos velint occidere; consequitur posse eos à Principe supremo invitit ipsorum parentibus baptizari. Ita Vasq. pro sententia Scoti.

Sed antequam disputo de veritate ac sufficientia hujus fundamenti, adverto Doctorem Subtilem hujusmodi verbis non expressisse rationem suae doctrinae: verum istis praecitatis: *Nam in parvulo Deus habet maius ius dominij quam parentes &c.* Ubi non allegat jus defensionis innocentis, quod cuilibet personae privatae competit; sed dumtaxat potestatem ministerialem Principis defendendi jus Dei, cujus in terris agit ministrum, contra abutentes suo subordinato jure in contrarium; unde tota ratio reducitur ad abusum patrie potestatis contra dominium, quod habet Deus in parvulos ut baptizentur, & ei serviant.

Et licet Deus non praeciperit parentibus applicationem Baptismi ex stricta iustitia; hoc ipso tamen quò Baptismus instituit medium necessarium parvulis ad salutem, concessit ipsis jus accipiendi Baptismum; à quo proinde sine iniustitia nequeunt violenter impediri; adeo ut parentes, etsi non peccent contra iustitiam non procurando parvulis Baptismum, sed solummodo contra pietatem aut charitatem; secus tamen positivè impediendo ministrum à Baptismi collatione.

Quæris unde hoc sciam? Unicusque Deus mandavit de proximo suo, ita ut quamvis non teneat corripere proximum meum nisi ex charitate, peccet tamen contra iustitiam, qui me impedit violenter ab illa correptione. Vis itaque vel fraus, quæ parentes impediunt susceptionem Baptismi, etiamsi non esset injuriola parvulis; est tamen vera injuria mei, qui paratus sum, & jus habeo parvulum baptizandi.

Ex quo patet, quàm infundatè quidam recentiores Theologi apud Vasq. n. 91. respondeant ad fundamentum, ut peccatam putant, Scoti: Licere quidem cuiquam jure naturæ defendere innocentes, quando injusta vis ipsis inferitur in rebus debitis jure naturæ, eò quòd defensio locum habeat solum contra fraudem & vim manifestè repugnantem naturali legi iustitiae: parentes autem infideles nullam parvulis suis vim, & iniustitiam inferre, & ita neque injuriam propriè eis irrogare, neque abuti patrie potestate contra debitum iustitiae ordinem; sed solum contra legem fidei, & contra pietatem non lumine naturæ, sed fidei tantummodo notam.

Futilis certè responsio, & nullius momenti, ut mirum sit Vasquesium illam probasse. Nam, præterquam, quòd Scotus non tribuat potestatem abstrahendi parvulos à parentibus cuicumque, sed soli Principi, ad quod sufficeret peccatum contra pietatem aut fidem, ut statim ostendam, arbitrator me digito monstrasse, etiam fieri veram injuriam parvulis in ministris, non per simplicem negationem Baptismi, sed per violentum impedimentum contra jus, quod parvulus à Deo accepit suscipiendi Baptismum semper, & à quocumque non legitime impedito.

Quidquid sit de privata persona, ad quam non spectat gubernatio Reipublicae, aut procuratio boni communis, saltem, ut bene advertit Vasq. n. 93. Principi & Magistratui convenit emendare ac impedire abusum patrie potestatis erga filium & hac de causa, si opus fuerit, filium à patre separare, etiamsi nullum damnum contra iustitiam, sed tantum contra pietatem ac charitatem in pravis moribus patiat, vel quia imitatione patris dilapidet bona sua, vel quia alijs pravis moribus exemplo illius imbuatur.

Hercule nemo sanæ mentis negare potest, quin Princeps sit minister Dei & vindex in iram eis, qui malum agunt. Et quod majus malum infidelitate? An forte impietas bona? An laudabile proximo subtrahere eleemosynam corporalem in gravi,

Præcavendo ne interficiantur innocentes,

Et ne adulti redeant, ad pristinam legem;

Vasquez.

Speccat enim ad principem abusus patrie potestatis corrigere,

67.

Et jus Dei illatum coniecyare,

Qui mandavit unicuique de proximo suo.

gravi, vel extrema necessitate corporis? Et quis dicit bonum esse, negligere necessitatem spiritualem? Si hæc mala sunt, sicut vera sunt, licet non contra iustitiam; quid prohibet Principem ea vindicare, impedire & emendare?

70.
Responso
Vasquez.

Respondes cum Vasquesio n. 94. quia Christus solum reliquit potestatem Principibus, ut ab usum patriæ potestatis contra exteriorem, & civilem Reipublicæ gubernationem emendarent & punirent: quamdiu autem pater filij sui mores, qui pro hac gubernatione exteriore & pacis Reipublicæ necessarij iudicantur, non corrumpit, non dicitur abuti hæc patriæ potestate, ut eâ privari debeat, etiamsi filium suum non permittat baptizari, ut postea in adulta ætate infidelitatis suæ sectam ipsum doceat: quia cum Christus reliquerit integram libertatem suscipiendi Baptismum, & fidem suam amplectendi; neque voluerit lædi in aliquo patriam potestatem, quamdiu pater eâ non abuteretur contra pacem exteriorem & gubernationem illam civilem Reip. consequitur planè, nulli Principi sæculari licere, hunc ab usum patriæ erga filium in Baptismo & fide Christiana emendare, & hæc occasione filium à patriæ potestate abstrahere. Hæc Vasquez.

71.
Reprobatur.

Matth. ult.
Mar. ult.
Ecclesia
habet jus
particulare
predicandi
Euangelium
& baptizandi,

Sed displicent; quia fides & Baptismus sunt media necessaria ad salutem. Hinc Christus Ecclesiæ suæ concessit jus particulare predicandi Euangelium & baptizandi. Matth. ult. v. 19. *Docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Et Marci ult. v. 15. *Euntes in universum mundum, predicare Euangelium omni creatura.* Ergo etiam jus expugnandi armis eos, qui illius prædicationem impediunt; unusquisque enim habet jus tuendi se, & defendendi ab injuria.

Nec obstat quòd Ecclesia non habeat jus compellendi ad auditionem, vel susceptionem fidei; distincta etenim sunt prædicare, audire & suscipere; potuit ergo Christus dare potestatem loquendi, & tamen negare jus coactivum ad audiendum, vel suscipiendum; sic quippe Episcopus dans alicui potestatem concionandi, non cogit alios ad audiendum, nec concionatori dat potestatem cogendi; esto etiam præciperet prædicationem; sed tantum concedit jus cogendi alios, ne prædicationem impediunt.

72.

Si autem à me quaritur, ad quid ergo deserviat potestas prædicandi? Respondeo, ut qui volunt audiant, neque iuste possint impediri ab auditione, ad quam ex præcepto divino obligantur; unusquisque enim

obligatur auscultare doctrinam necessariam ad salutem: verumtamen aliud est quempiam ad hoc vel illud faciendum obligari, aliud posse cogi; siquidem quilibet tenetur observare legem naturæ, non tamen Ecclesia jus habet cogendi infideles ad ejus observantiam.

Cujus executionem nequidem infideles impedire possunt.

Ratio est; quia nullibi legitur Ecclesiæ concessa talis à Christo potestas respectu infidelium. Dico, *infidelium*; quia baptizatos potest compellere, utpote sibi subditos per Baptismum, tum ad fidem veram amplectendam, tum ad observantiam legis naturæ, aliorumque divinarum præceptorum.

Et siquidem Vasq. hanc solummodo præterdat libertatem suscipiendi Baptismum, & fidem amplectendi, hoc est, infideles non posse cogi ab Ecclesia, cui non subijciuntur, verum loquitur; sed nihil ad propositum; nam conclusio nostra, aut sententia Scoti, quam impugnat, non intelligit Principem Ecclesiasticum; sed sæcularem, cujus potestati infideles politicè subijciuntur; & ratione hujus subjectionis arbitramur Principem illum infideles per se loquendo posse cogere, non solum ad audiendam fidem; sed etiam, seclusâ lege Ecclesiasticâ, ad suscipiendam.

Licet ab Ecclesia cogi nequeant ad fidem amplectendum.

Bene tamen à Principe sæculari per se loquendo.

Est doctrina Scoti 4. dist. 4. q. 9. n. 2. ibi: *Imò, quod plus est, crederem religiosè fieri, si ipsi parentes cogerentur minis, & terroribus ad suscipiendum Baptismum, & ad conservandum postea susceptum.* Ac occurrens tacite cuidam objectioni, addit: *Quia esto quod ipsi non essent verè fideles in animo; tamen minis malum esset eis, non posse impunè legem suam illicitam servare, quam posse eam liberè servare. Item filij eorum si bene educarentur in veritate & quarta progenie, essent verè fideles.* Ergo in sententia Scoti, Christus non reliquit integram libertatem suscipiendi Baptismum, & veram fidem amplectendi, ut Vasq. in sua responsione videtur supponere.

73.
Scotus.

Sanè si sententia Doctoris Subtilis vera est, perspicuè palam fit, Principem sæcularem per se loquendo contra voluntatem parentum infidelium politicè sibi subiectorum, parvulos eorum posse baptizare, & ab illis abstrahere, ubi id necesse foret ad parvulorum educationem in fide Catholica. Sed cum plerique contrarium doceant, fortè ex malo intellectu, ut sapiùs assolet doctrinæ Scoticæ, operæpretium duxi paucis illam explicare, probare ac confirmare.

Pro intellectu itaque supponitur, quòd Ecclesia Principibus Christianis iuste prohibeat, ne pœnis, saltem gravioribus, compellant

74.
Ex lege
Ecclesiæ
Principes

Christiani
illicite cogunt infideles ad Baptismum;

pellant infideles ad Baptismum suscipiendum, c. Sicut Iudei. De Iudæis & Sarcenis, ibi: Statuimus, ut nullus invitos vel nolentes Iudæos ad Baptismum venire compellat. Rationem subiungit: Quippe Christi fidem habere non creditur (saltem ordinariè) qui ad Christianorum Baptismum non spontaneus, sed invitus cogitur pervenire.

Tolet. IV.

Idem ex Tolet. IV. c. 56. refertur c. de Iudæis. dist. 45. De Iudæis autem precipit Sancta Synodus nemini deinceps ad credendum vim inferri. .... Sicut enim homo propriè arbitrii voluntate serpenti obediens perijt, sic vocante se gratiâ Dei, propria mentis conversatione homo quisque credendo salvatur, ergo non vi, sed liberi arbitrii facultate ut convertantur suadendi sunt, non penitus impellendi.

75.
Quod non fuit semper illicitum,

Nota ly deinceps, quo Concil. significat, non semper id fuisse illicitum, & consequenter non esse illicitum ex natura rei, sive ex jure naturali & divino. Unde ibidem subdit: Qui autem iam pridem ad Christianitatem coacti sunt venire, sicut factum est temporibus religiosissimi Principis Sisebuti &c.

Ergo, inquit Scot. supra n. 3. in hoc approbat eum tamquam Principem religiosum, non ob ipsius egregiam fidem, & alia facta pietatis, de quibus ibi nulla fit mentio; sed, quia infideles cogit ad fidem.

Regius.

Unde igitur colligit Regius de Actibus supernaturalibus disput. 18. dub. 14. n. 242. religiosissimum illum Regem, uti & Imperatores, qui leges severissimas ediderunt in Manichæos & Samaritanos, qui erant verè Pagani; unde, inquam, colligit, illos Principes indiscreto zelo aliquid plus quam justè poterant sibi sumpsisse? Nonne ab omnibus laudatur factum Ferdinandi Hispaniarum Regis, qui ante 100. circiter annos compulit Iudæos & Mauros excedere Hispaniâ, nisi converterentur?

Ut colligatur ex factis laudabilibus multis Principum,

76.

Quod autem communiter responderetur, infideles fuisse punitos, non ob infidelitatem, sed ob alia scelera; idem videtur, ac si quis diceret, legem latam in fures, non esse latam propter furta, sed propter alia scelera, quibus solent fures etiam esse imbuti; ideoque ridiculum est quòd solum indirectè illis legibus cogantur infideles.

Statuentium gravissimas poenas pro ijs, qui nolunt fidem suscipere.

Nec video quare potius indirectè liceat, quàm directè, si revera per talia gravamina, exilia, confiscationes bonorum, specialia tributa &c. intendatur conversio infidelium; nam licèt talia media aliàs essent licita, fierent equidem illicita, dum per ea talis finis intenditur, si revera jure divino prohibitum sit aliquem ad fidem compellere.

77.

Profectò si hæc coactio foret jure na-

turali & divino illicita, non propter aliud, quàm sictam susceptionem Baptismi; atqui illa potest abesse; ergo &c. Minor constat in eo, qui non statim admittitur, sed paulatim levibus terroribus & poenis ad fidem dispositur. Melius est quidem (ut verbis D. August. Epistola 50.) quis dubitaverit, ad Deum colendum docuisse homines duci, quàm poena timore vel dolore compelli. Sed non quia isti meliores sunt, ideo illi, qui tales non sunt, negligendi sunt. Multus enim profuit (quod experimentis probavimus & probamus) prius timore vel dolore cogi, ut poena possint doceri, aut quod iam verbum didicerant, opere sectari.

Exemplum fit in Apostolo Paulo. Vbi est (inquit S. Doctor) quod isti, hæretici, clamare consueverunt, liberum esse credere, vel non credere. Cui vim Christus intulit? quem cogit? Ecce habent Paulum Apostolum: Agnoscant in eo prius Christum cognitem, & postea docentem; prius ferentem, & postea consolantem. Mirum est autem quo modo ille, qui panâ corporis ad Evangelium coactus intravit, plus illi omnibus, qui solo verbo vocati sunt, in Evangelio laboravit. Et quem mater timor compulit ad charitatem, eius perfectâ charitatis servas misit timorem.

Quamvis ergo per se & proxime coactio, præsertim gravis, nata sit tantum inducere ad actum externum, per accidens tamen & remotè etiam provocat internum consensum, sicut frequenter experimur nos plura aggredi ex timore, que postea ex amore continuantur.

Accedit quòd meritò eadem coactio timeatur, si quispiam justo metu mortis, privationis officij, impositionis tributi &c. petat Baptismum, & tamen admittitur ab Ecclesia, & secundum communem sententiam hæc coactio indirecta, ut vocant, est licita.

Igitur quemadmodum licet assistere Matrimonio, imò contrahere Matrimonium cum fure v. g. qui justo metu mortis compellitur, quamvis forè internum consensus desit; & sicuti potest Confessarius absolvere poenitentem, qui fuit hæreticus, & cogitur ad fidem, ita etiam infideli coacto ad fidem licitum est administrare Sacramentum Baptismi; prius tamen debità diligentia adhibità ad consensum internum cognoscendum.

Si dicas hæretico esse credendum in Sacramento Confessionis, nec facile ministrandum. Respondeo non minùs infideli in Baptismate. Est quidem aliqua disparitas, quòd hæreticus, qui compellitur ad Confessionem, etiam si malè confiteatur, & absolutionem

Hæc ipse coactus non est illicita.

Juste vero dicitur.

Coactio sola non est illicita.

74.

74. Respondeo tunc coactus obediens.

Sec. 4. De Subject. & prac. Baptis. Concl. 7. 331

olutionem non recipiat, inde non possit incurrere aliquod damnum propter sigillum hujus Sacramenti, quo obligatur Sacerdos nullo casu revelare audita in confessione, etiam sacrilega.

Sed numquid propterea credere debeo hæretico, qui à vera religione apostatavit, non servans fidem dominosuo, pejor factus Gentili, qui numquam Christianam doctrinam audivit; fidere, inquam, debeo hæretico petenti absolutionem, cujus invaliditatem parum curat, & fidere non potero homini infideli postulanti Baptismum? Confidam planè postquam maturè investigavero ejus animum, nisi deprehendero manifestum signum fictio-

nis.

Equidem si non obstante coactione omnino renuat, & penitus maneat invitus, certum est non debere, nec posse baptizari, aut postmodum ratione Baptismi cogi ad observantiam legis Christianæ. Ita significatur c. *Maiores* de Baptismo, ibi: *Verum id est religioni Christiana contrarium; ut semper invitus, & penitus contradicens ad recipiendam, & servandam Christianitatem aliquis compellatur.* Attamen quòd non omnis coactio repugnet valori Sacramenti, ibidem docet Pontifex, prout videri potest disp. præced. conclus. 1. & 2.

Rogas; cur ergo Ecclesia tam generaliter prohibeat illam violentam compulsionem? Respondeo; quia rarò evenit casus, in quo consultum sit Principes sæculares uti in toto rigore hæc potestate ob plurima incommoda, quæ inde orientur; experientia quippe docuit indiscretè ad fidem compulso, non verè fuisse conversos, sed simulatè; imò gravius odium contra fidem suscepisse, hancque simulationem & odium ingenerasse posteris, quæ per apertam apostasiam suo tempore manifestata fuerunt; hoc siquidem est ingenium hominis, ut summè oderit ea, ad quæ nimio rigore compellitur.

Si tamen non omnino violenter compellerentur, meritò sperari posset, quod Scorus supra dicit, quòd etiam si coactio parùm fructus factura sit in ijs, qui modò coguntur, bene tamen in posteris. Quia ergo sæpe difficile valde est rectè judicare de circumstantijs occurrentibus, ideo expediens fuit tam generalis prohibitio; maxime cum in casu necessitatis lex humana non obliget, & pateat plerumque recursus ad Legislatorem; qui justa ex causa in lege sua licetè dispensat.

Hinc etiam Christus tradens modum annuntiandi Evangelium, non dixit: per-

cutite, occidite &c. eos, qui nolunt vos audire, aut doctrinæ Euangelicæ credere: sed Matth. 10. v. 7. *Euntes autem predicare, dicentes: Quia appropinquavit regnum calorum. Infirmos curate &c. Nolite possidere aurum neque argentum, neque pecuniam in zonis vestru: non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam; per quam utique significatur potestas punitiva seu coactiva, ut explicat Ambrosius lib. 4. in Luc. c. 10.*

Et à Christi profcripta. Matth. 10.

Unde subjungitur v. 14. *Et quicumque non receperit vos, neque audivit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel civitate excutite pulverem de pedibus vestris. Et concludit Christus his verbis: v. 16. Ecce ego mitto vos, sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbe.*

S. Ambros.

Hic certè modus prædicandi legem gratiæ in humilitate, & mansuetudine Prædicatorum, & sola efficacia verbi divini atque signorum, necessarius fuit in principio, ut manifestaretur virtus Dei, cui Evangelium innititur; & quia illa methodus de per se est convenientior. Non tamen ideo inferatur aliam viam esse illicitam, aut non posse esse convenientem, imò & commodiorem, ex occasione temporis & personæ.

Opposita prædicantium humilitas & mansuetudo.

Nec refert quòd in Scriptura expressè non permittatur coactio; nam neque prohibetur, sicut nec de hæreticis quoad hoc quidquam habetur expressè. Dico, expressè, quippe Lucæ 14. v. 23. dicitur: *Exi in vias & sepes: & compelle intrare.* Ubi ad litteram sermo est de infidelibus non baptizatis secundum D. Gregor. Homilià 36. in Euang. & de vera coactione secundum D. August. Epistolà 48. ad Vincent. ibi: *Putas neminem debere cogi ad iustitiam, cum legas Patrem familias dixisse servis: Quoscunque inveneritis, cogite intrare?*

82.

Confirmat exemplo Apostoli. Cum, inquit, legas etiam ipsum primo Saulum, postea Paulum, ad cognoscendam & tenendam veritatem, magnà violentiâ Christi cogentis esse compulsum, nisi forte charitorem putas hominibus esse pecuniam, vel quamlibet possessionem, quam lucem istam, quæ oculis carpitur. Hanc ille calesi prostratus lumine subito amissam non recuperavit, nisi cum sanctæ incorporaretur Ecclesiæ. Et putas nullam vim adhibendam esse homini, ut ab erroris pernicie liberetur?

Nullibi tamen inhibita coactio saltem expressè; imò impii-citate videtur permissa, Luc. 14. S. August.

Intelligit quidem August. per eos, qui compellendi sunt, solos hæreticos; at tamen cum exemplum hoc Pauli, & illa sententia Evangelij magis pertineant ad non baptizatos, & rationes August. communes sint hæreticis, & non baptizatis,

Confirmatur exemplo Apostoli.

T t 2 fatendum

Infidelis penitus invitus invalidè baptizatur.

Imoc. III.

80.

Ob multa incommoda est violenta coactio generaliter inhibita.

81.

fatendum est, etiam ex mente hujus Sancti Doctoris, infideles adigi posse ad fidem, privatione utique bonorum temporalium, ac alijs levioribus pœnis; nullibi liquidem distinguit inter hereticos, & alios infideles, tamen si solum faciat mentionem hereticorum.

83. Huc usque expendimus sententiam Doctoris nostri Subiilis, quam sequitur Gabriel eadem quæstione ultimâ art. 3. & probabilem judicat Lorca 2. 2. ad q. 10. art. 8. disp. 36. ubi latè eam propugnat, quamvis sentiat oppositum. Non est autem mens Scoti, qualemcumque coactionem, in quibuscumque circumstantijs jure divino esse permissam, sed moderatam, ubi, & quando recta ratio dicitur eam vergere non in destructionem fidei, sed in ædificationem, non in odium, sed potius in amorem; nisi aliter per Ecclesiam fuerit dispositum.

Scotus putat coactionem permissam esse debere moderatam,

Scotus putat coactionem permissam esse debere moderatam,

Quam sententiam sic explicatam, probo hæc ratione: Princeps secularis potest subditum adigere ad omne id, ad quod tenetur jure divino naturali, cujus est executor ex officio; atqui suppositâ prædicatione, siue sufficienti propositione fidei, lumen naturæ dicitur religionem Christianam esse credibilem, & cæteris scæcis præferendam; ergo nolentem eam amplecti, potest, imò debet cogere, nisi aliquid obstat. Si quidem potestas Principis secularis non ita est politica, quin se etiam extendat ad negotium Religionis, quamquam dependenter ab Ecclesia, cujus est declarare, quænam sint veritates fidei, & tùm Principis est cogere infideles, id est, non baptizatos sibi subditos, nam Ecclesia cogit solos baptizatos.

84. Confirmatur, quia si Christus in Ecclesia sua non instituisset ordinem Hierarchicum, id est, unum supremum Caput, aliosque Prælatos ei subordinatos, nec instituisset ullam aliam gubernandi formam, jure naturæ quælibet Respublica Christiana haberet supremam potestatem, etiam quoad ea, quæ concernunt Religionem, utpote necessaria ad bonum regimen ac communem pacem atque concordiam subditorum, ut experientia patet. Ergo si potestatem suam totam, totaliter sine ulla restrictione transfudit in aliquem Principem, hic non modò foret supremus in ijs, quæ concernunt regimen politicum; verum etiam in ijs, quæ concernunt regimen spirituale; potissimum cum omnibus commune sit dirigi posse siue à se, siue ab alijs, quibus hanc potestatem dederunt, in actionibus necessarijs ad vitam æternam.

Ex quo ulterius infero; Principes seculares quoad subditos infideles, in quos Ecclesia nullam habet potestatem, juxta Trident. sess. 14. cap. 2. ibi: *Cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus*, in ipsos, inquam, habere supremam potestatem in negotio Religionis, adeoque potestatem prohibere à falsa Religione, & ad veram adigere, quæ, utpote severè vetans scœlera contra legem naturæ, etiam non parum utilis est ad laicam politiam, majorem scilicet pacem & concordiam exteriorem.

Nescio ergo quo fundamento Vasci, supra in sua responsione supponat, patrem non abuti suâ potestate contra pacem exteriorem & gubernationem civilem, docendo filium sectam suæ infidelitatis; nulla quippe secta reperitur, quæ non erret circa præcepta naturæ. Si ergo Princeps secularis (fidelis sit, vel infidelis, nihil refert) quia minister Dei est, & à Republica accepit potestatem ad omnia, quæ sunt potestatis boni communis; si, inquam, potestatem punire peccata contra legem naturæ, qualia sunt idololatria, magia, blasphemie, perjury, usura, adulterium & similia, quæ non modicum perturbant pacem & tranquillitatem Republicæ, quo jure, aut ratione negabimus ei potestatem exirpandi infidelitatem, ex qua proflunt illa peccata, destruendi templa Idolorum &c.?

Ac proinde, cum absque Religione subditi nequeant remanere, quidni possit cogere infideles, tamquam ab omni alia potestate sublimiori exemptos, ad unam & veram fidem, quæ magistra est omnium virtutum, summopere conducendum ad internam & externam quietem communitatis? Enimvero sicut nihil adeo perturbat Republicam, quam diversitas Religionum, ut patuit in Hollandia tempore induciarum cum Rege Catholico sub Serenissimis Principibus Alberto, & Isabella; ita nihil magis efficit, & conservat concordiam & unitatem animorum, quam una, & vera Religio.

Et sane quid repugnat ex natura rei, communitatem aliquam Principi suo dare potestatem, ut singulos subditos cogat ad verum cultum Dei, quicumque is deum fuerit? Et unde constat primitus non fuisse concessam potestatem supremam Principibus cum hac illimitatione? Nonne apud Gentiles Romanos & Græcos in more positum fuit, ut Princeps imperaret populo, etiam in negotio Religionis? Quid dicam, quòd hodie in Anglia, & alibi apud hæret-

haereticos hæc potestas Principibus Reipublicæ collata sit? Quod licet impiè factum; quippe in præjudicium Catholicæ fidei, & potestatis Petro à Christo datæ; tamen probabiliter ostendit, seclusâ Hætararchiâ à Christo institutâ, Principibus superis competiturum regimen in causâ Religionis.

Unde in lege naturæ Princeps populi, suppositâ fide unius Dei, poterat subditos compellere ad verum illius cultum, ita dicente lumine naturali. Et existimabimus in lege nova ita esse obscuratum, aut potius extinctum lumen naturale, ut amplius non diceret Principem temporalem qui solus est minister Dei respectu istorum infidelium, posse illos cogere ad Religionem Christianam, quam ipsa ratio naturalis ostendit præ cæteris esse eligendam? Non video rationem dubitandi seclusis inconvenientiis, de quibus supra: nam propter melius bonum tolerari possunt, & sæpe debent aliquorum superstitiosi ritus, non solum judæici, sed etiam legi naturæ contrarij.

88. Si dixeris inconueniens est, quod quis in aliqua re habeat potestatem coactivam separatam à iudicativa seu præceptiva. Respondeo Principes civiles, respectu infidelium, quibus alius nemo præcipit, habent potestatem præceptivam etiam in materia fidei; saltem possunt ipsi imperare in alia materia, ac proinde absolute hæc non separantur potestas coactiva & directiva; licet eequidem talis separatio non sit impossibilis aut incongrua; imò defacto reperitur in Magistratu civili, qui potest directè Clericis præcipere in materia morali communis; minimè eos cogere. Et ipse Princeps sæcularis, nonne, secundum communem & veriorum sententiam, obligatur directè, & immediate propriâ lege quoad vim directivam; seclusâ coactivam?

Omitto, quod ad instantiam Ecclesiæ Princeps sæcularis ita coerceat hæreticos & compellat, ut tamen nihil ipsis possit præcipere in causâ Religionis; sed si qua oritur controversia in materia juris naturalis vel divini, Pontificis seu Ecclesiæ est definire quid licitum & illicitum, ac corrigere etiam ipsas sententias Principum sæcularium, ut docetur in Tract. de Legibus. Postâ autem determinatione Ecclesiæ, Superioris Ecclesiastici est cogere baptizatos vel per se vel per Superiorem civilem tamquam defensores Ecclesiæ, & mandatorum ejus executores; porro compellere infideles seu non baptizatos ad solum spectat Principem sæcularem, tamquam uni-

cum in terris ministrum Dei, & vindicem illis, qui malum agunt.

Ex quo colligo Primò, quare non possit cogere infideles sibi non subjectos; quia videlicet illis non est minister Dei & vindex. Non est enim potestas nisi à Deo, qui talem non dedit hominibus; sed univique Principi concessit regere suam Rempublicam, & non alienam.

Colligo Secundò, quare similiter non habeat potestatem definiendi res fidei; quia videlicet à Deo illa auctoritas commissa est Ecclesiæ, etiam quoad infideles; quandoquidem illa definitio non sit actus jurisdictionis; sed dumtaxat doctrine: dictum autem est Apostolis, & non Principibus temporalibus Matth. ultimo v. 19. *Euntes ergo docete omnes gentes &c.*

Sic explicata, probata ac confirmata sententia Doctoris Subtilis apparet sanè probabilissima, & evincit manifestissime nostram conclusionem. Quia tamen opposita communior est, gratis concessio, quod parentes non possint cogi ad fidem suscipiendam; dico nihilominus, Principem posse abstrahere filios, quos contra bonum commune volunt instruere & educare in sua infidelitate; quippe abutuntur patriâ potestate, etiam contra pacem exteriorem & gubernationem civilem, ut mox ostendimus.

Habet quidem pater jus ad educationem parvuli; sed non contra jus Dei & parvuli, ac in destructionem Reipublicæ seu contra bonum commune; quod Princeps tenetur ex officio defendere ac procurare. Sicut ergo subditis potest eripere alias res temporales, quibus sciuntur abufari contra tranquillitatem & pacem communitatis; ita etiam filios.

Confirmatur; quia potest abstrahere parvulos fidelium: porro per fidem non accipit Princeps politicus aliquod jus particulare in fidelem, quod antea non habebat.

Contra; Ecclesia tunc habet jus; illud autem tenetur defendere. Respondeo in nostro casu Deum habere jus; similiter parvulum; nec non Rempublicam, quod magis debet tueri.

Nec satisfaciit responsio aliquorum dicentium; jus Dei & parvuli non cadere sub lumen naturæ, adeoque non spectare ad Principem politicum: nam similiter sub lumen naturæ non cadit fides Catholicam esse prædicandam, templa esse erigenda, Matrimonium ratum dissolvi professione Religionis approbata, & similia; & tamen tenentur Principes Christiani illa jura defendere

89.

Quare Princeps sæcularis non possit cogere infideles sibi non subjectos,

Aur definiere res fidei.

Maub. ubi.

90.

Ex dictis ostenditur sententia probabilissima.

Esto parentes non possint cogi ad fidem suscipiendam,

Possunt tamen abstrahere proles in vitiis parentibus,

91.

Licet jus Dei & parvuli non cadat sub lumen naturæ,

defendere contra infideles, & quoscumque impedire volentes.

92. Confirmatur Secundò; quia servitus politica non magis præjudicare debet patriæ potestati, quàm præceptum divinum naturale; sed ratione prioris potest Superior separare parvulos; ergo etiam ratione posterioris.

93. Confirmatur à simili. Confirmatur Tertiò; quia Princeps potest defendere jus parvuli, quod habet ad hæreditatem, ad alimenta necessaria pro vita corporali contra parentes; ergo etiam jus, quod habet ad hæreditatem æternam, ad alimenta necessaria (id est, ad Baptismum, & fidem) pro vita spirituali, quod majus est. Neque expectanda est extrema necessitas, cum Principes etiam in probabilibus necessitatibus debeant suis subditis providere, similiter parentes filijs.

94. Non semper voluntas Patris censetur voluntas Filij. Contra; voluntas patris censetur voluntas filij, cum propriam nondum habeat. Respondeo rationabilis, concedo; irrationabilis, nego. Alioquin si pater dilapidaret hæreditatem filij, non posset Princeps eum privare potestate paternâ; certè hæc potestas potius cedere debet in favorem, quàm præjudicium filiorum.

Hinc si parentes impediunt salutem prolium; ipsæ proles possunt, & debent sibi providere, etiam contra voluntatem parentum; juxtà illud Christi salvatoris apud Euang. Lucam cap. 14. v. 26. Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem &c. Quos scilicet, ut explicat Gregor. homiliâ 37. in Euang. adversarios in via Dei patitur.

Princeps ergo non poterit coërcere parentes, si filios in malis moribus contra jus naturale instruunt? Absit. Numquid privat parentes jure, quod habent in bona sua, si sint prodigi, assignans prolibus tutorem? Cur igitur & ipse instat tutoris non possit se ingerere ob defectum parentum, qui parvulum negligunt? Enimvero si parvulus possit baptizari de consensu tutoris, in locum patris defuncti subrogati, invitâ matre; cur non utroque parente invito de consensu Principis, qui est tutor supremus? Quippe jus supremum regiminis non minus juri duorum, quàm unius in hac causâ videtur posse prævalere.

Quamvis igitur parentes habeant jus in proles suas, non tamen in omnibus circumstantijs, sed ut debitè eo utantur: quemadmodum Rex habet jus altum in bona temporalia subditorum, non tamen ut tyrannicè eo utatur; sed tunc solùm, quando illa bona particularia necessaria sunt pro

conservatione boni communis.

Ex dictis credo satis ab omnibus intelligi, quare in conclusione dixerim: Saltem de consensu Principis; ipsius quippe est, & non cujlibet privatae personæ filios à parentibus abstrahere; quæ tamen abstractio videtur necessaria, ne cum magna Sacramenti irreverentia & Religionis injuria moraliter certò postquam adoleverint à fide apostatent, ad quam equidem ratione Baptismi suscepti obligantur.

Hinc si privatus quispiam sciret nullum hujusmodi subesse periculum, vel quia parvulus jam separatus est à parentibus justè, vel injustè, moraliter certò nunquam restituendus; vel quia videt se posse ad ultimum manu tenere in vera fide sine injuria parentum, non video cur in illis circumstantijs non liceat eum baptizare, nisi fortè ex tali Baptismo oriretur maximum odium parentum in Christianos, & eorum legem; adeoque difficilior, aut moraliter impossibilis eorum conversio ad veram fidem, occiso ipsorum parvulorum, vel similia inconvenientia, quæ etiam ipsi Principi prohiberent talem Baptismum.

Propter quod dixi in conclusione: Per se loquendo. Neque Scotus aliud docuit, ut patet ex verbis ejus citatis in principio conclusionis. Et quoniam hæc inconvenientia regulariter absunt in articulo mortis, ideo communiter unicuique licitum est tunc baptizare parvulum invitis ejus parentibus, præsertim cum ipsi tali casu ex jure divino obligentur parvulo procurare Baptismum, tamquam omnino necessarium ad evitandam mortem sempiternam.

Porrò per parentes hic veniunt intelligendi etiam tutores, qui in locum illorum succedunt, ac per consequens in juræ obligationes: per parvulos autem intellige, qui nondum utuntur ratione; nam si habeant usum rationis, & petant Baptismum, dandus est contradicentibus quibuscumque; sunt enim in hoc sui juris juxtâ DD. communiter.

Si de usu rationis dubitetur; inclinandum esse in favorem fidei censet Scotus; differendum usque dum de usu rationis constet docent Henriquez, Regius, & alij. Non est siquidem periculum in festinando, nullum (ut supponitur) in differendo.

Sed id verum crediderim cum Dicaltilone disp. 2. n. 77. si necdum sit septennium completum: nam si completum sit, stat præsumptio juris pro usu rationis, nisi apertè constet contrarium; juxtâ Sanchez lib. 1. de Matrimonio disp. 16. n. 10. ubi dicit ideo jus præscribere septennium ad

Imò sepe licet resistunt voluntati parentum, Luc. 14. S. Gregor.

Maximè accedente consensu Principis tanquam supremi tutoris;

valorem sponsalium, ut præsumatur rationis usus; quippe in dubio ubi contrarium non apparet inspicimus annorum numerum, aliàs frustra jus annos præscripsisset.

Pro complemento hujus controversiæ inquiri, an verè sit contra reverentiam Sacramenti, quòd parvuli infidelium baptizentur, & apud eos relinquuntur, quando commodè non possunt abstrahi.

Respondeo difficulter ex ratione ostendi posse, quòd non prævaleat charitas proximi. Quid si enim in infantia parvulus moriatur? Nonne baptizatus salvus erit, qui autem non fuerit baptizatus condemnabitur? Et verò magna pars parvulorum nonne moritur ante usum rationis? Immo (inquit quidam recens Auctor) ferè usque duas tertias partes, ut animadversum esse testatur Joannes Poncius disput. 42. n. 37.

Legi Poncium loco citato, ubi sic ait: At videri tamen possèt, quòd etiam id ipsum (puta conferre Baptismum filijs infidelium relictis sub educatione parentum invitatorum) liceret; quia nihil videtur impedire, nisi quòd postea apostatarent à fide; hæc enim ratione communiter negatur id licere: aut quòd Baptismus redderetur illis inutilis; sed cum apostasia illa non esset ipsis culpabilis, quandoquidem ex educatione parentum putarent infidelitatem esse meliorem, quam veram fidem, & se non esse obligatos ad profitendam fidem Baptismi, collati illis invit parentibus & sine consensu proprio, non apparet, quomodo periculum, aut certitudo moralis illius impedire possèt, quo minus Baptismus concederetur ipsis.

Quantum ad secundum de inutilitate Baptismi, quandoquidem, licèt redderetur inutilis per apostasiam, tamen quia valde deserviret ipsis si morerentur, ut facilè contingere possèt antequam pervenirent ad usum rationis, non esset inutile ipsis, sed utilissimum, quòd ministraretur ipsis; & videretur, quòd possèt licèt ministrari ipsis in ordine ad illam utilitatem, non obstante, quòd etiam contingere possèt, quòd non asseret illam; quia scilicet non morerentur ante apostasiam. Huc usque Poncius. Ergo testatur animadversum esse ferè usque duas tertias partes parvulorum mori ante usum rationis: negatur consequentia.

Sufficit magna pars, ut exinde probabilitas mortis præmaruræ conjuncta periculo æternæ damnationis (suppono quippe quòd in articulo mortis non erit opportunitas Baptismi) satis videatur abtergere irreverentiam fortè inferendam Sacramen-

to per apostasiam in adulta ætate secururam.

Confirmatur; quia si esset parvulus in præsentì periculo mortis possèt, & deberet baptizari; & tamen ex constitutis in tali periculo plures convalescunt. Deinde apostasia ista ut supra bene advertit Poncius possèt esse non peccaminosa formaliter, saltem ad tempus (& interim ex hac vita decedentes salvarentur) aut saltem non magis culpabilis (cum supponantur in infidelitate pari modo educandi) quam si baptizati non fuissent.

Accedant variæ Baptismi utilitates, quòd scilicet intuitu illius multæ conferantur gratiæ actuales, quibus facilius perveniant ad rectam fidem, quam in susceptione Baptismi professi sunt; quòd liberentur à multis dæmonum insidijs; quòd specialiter protegantur ab Angelis, & quòd præcipuum est, Baptismus parvulo in præsentì dat gratiam per quam ex injusto fiat justus & ex inimico amicus Dei, eumque tot annis facit in tali statu perseverare.

Quòd autem relabatur; quid inde? Numquid etiam certo relapsuro, imò defecturo à fide Catholica, tamen in præsentì ritè disposito, conferatur Sacramentum Confirmationis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ &c.?

Dices fidelis habet jus ad illa Sacramenta eo ipso, quò accedit cum legitima dispositione. Respondeo etiam parvulum cuiuscumque parentis habere jus ad Baptismum hoc ipso, quò est medium necessarium ad ipsius salutem, quòd non tollitur per malam educationem seu infidelitatem secururam ex ignorantia invincibili, magis, quam jus ad alia Sacramenta per voluntariam apostasiam.

Sed instas; apostasia directè censetur repugnare Sacramento Baptismatis, quòd est Sacramentum fidei, secùs Pœnitentiæ, quæ est secunda post naufragium tabula, omnibus & solis post Baptismum lapsis necessaria, sæpius iteranda pro occurrentia diversorum peccatorum, quæ omnia æqualiter respicit, ita ut apostasia non plùs ipsi contrarietur, quam quodlibet aliud mortale peccatum. Similiter alia Sacramenta cum principaliter sint instituta ad augmentum dumtaxat gratiæ habitualis, unum peccatum mortale non magis ipsis repugnat, quam aliud; sed omnia æqualiter, in quantum sunt causa demeritoria gratiæ præhabitiæ.

Respondeo, verba tantum sunt. Anne hoc titulo apostata committit speciale peccatum? Quis Doctorum hoc expressit? Nonne

99. Quod variè ostenditur,

Tum ex Baptismi utilitatibus,

Videlicet quòd faciat parvulum Deo gratum &c.

100. Objectio. Solvitur,

101. Apostasia non magis directè repugnat Baptismo quam Pœnitentiæ,

98. Quæritur num irrogetur Sacramento irreverentia,

Per Baptismum gævulorum parentum infidelium, supposito quòd abstrahi nequeant?

Joan. Poncius.

Videtur quòd non.

Nonne de omnibus, qui peccant post Baptismum susceptum, scriptum est in Concilio Tridentino sess. 6. c. 14. *Qui gratia Dei quam acceperunt, ingrati Spiritum sanctum contristaverunt, & templum Dei violare non sunt veriti? Et rursum sess. 14. c. 8. Qui semel à peccatis & demonis servitute liberati, & accepto Spiritus sancti dono, scientes templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non formidaverunt? Quis propterea docet ex Baptismo quodlibet peccatum mortale contrahere specialem malitiam? Aut quis ideo negabit Baptismum adulto, quia moraliter certus est de relapsu in fornicationem, adulterium, aut simile peccatum?*

Ut ex Tridentino factis ostenditur,

IOZ.
Neque ex ipsa oppositione oritur tanta irreverentia & indignitas ut prævaleat æternæ salutis.

Patet in prolibus hæreticorum, quæ secundum Layman licet baptizantur,

Tametsi probabiliter sub cura parentum hæresi inficienda.

Idem ergo dicendum de prolibus aliorum infidelium.

Atque ut directius opponeretur infidelitas Baptismo, quàm alia delicta; numquid ex illa oppositione tanta oritur irreverentia & indignitas, ut prævaleat æternæ salutis, quam fortassis parvulus per Baptismum consequetur?

Satis probabiliter (inquit Diana parte 3. Tract. 4. Resolutione 7.) docet Layman Theol. mor. lib. 5. c. 6. n. 12. baptizari posse proles hæreticorum; etsi probabiliter sub cura parentum hæresi inficiendas; Quia (inquit) periculum perversionis non est adeo propinquum aut certum, cum fieri possit, ut infantes ante usum rationis moriantur, & per Baptismum salventur: observatum enim alicubi esse intellexi tertiam partem hominum qui in hanc lucernam eduntur ante completi septennij ætatem decedere. Tum quia plerumque spes non parva est, ut hæreticorum liberi aliquando in fide Catholica instruantur, quam idcirco libentius recipient, si sciant à Catholico Sacerdote se baptizatos fuisse.

Addi etiam potest, tametsi à parentibus, & ministris suis hæreticis falsa dogmata edoceantur; interdum ignorantia difficulter vincibili laborare, & pertinaces hæreticos non esse, ut proinde tales donum fidei Baptismalis retineant, & salvari possint, si de peccatis post Baptismum commissis verà contritione doleant. Hæc Layman de prolibus hæreticorum.

Et quamvis de prolibus aliorum infidelium non sit omnino eadem ratio (nam ut ait Layman supra, hæretici Christi nomen & sacra Christiana non detestantur, ut alij infideles; neque filios suos per incantationes &c. demonijs devotent, sicut pagani solent) equidem similis, ut patet ex dictis. Quæ utique similitudo sufficit ut quilibet nobiscum dicere possit; fortè nec earum Baptismo præjudicatur reverentiæ debitæ Sacramento, maximè cum susceptio non fuerit illis voluntaria, ut idcirco desertio

eis cedere debeat in speciale sacrilegium, saltem non sic, quin ministri videantur probabiliter hoc non debere attendere.

Hinc Navarrus Conf. lib. 3. de Bapt. Conf. 5. Infidelium (inquit) filij usu rationis carentes, quos parentes, penes quos sunt remaneri, ob id petunt baptizari, ut sic ab infirmitate liberentur; baptizandi sunt. Et tamen etiam in his periculum apostasiæ.

Quidquid sit de veritate rei, fateor DD. communiter sentire oppositum; Scorum excipio, qui licet 4. dist. 4. q. 9. n. 1. referat communem sententiam ex Ric. 4. dist. 4. a. 3. q. 3. verumtamen n. 2. ubi suam proponit opinionem loquitur precipue àfferens dumtaxat Principem posse baptizare parvulos infidelium subditorum ipsi inquit, si faciat baptizatos religiose educari, ad quod sine dubio tenetur, si commode potest.

An autem non possit baptizare, quando videt religiosam educationem esse moraliter impossibilem, neque negat, neque affirmat Doctor Subtilis ibi, aut alibi, ut proinde libera maneat electio in ipsis schola hujus, vel oppositæ partis. Eligo autem sententiam minus communem, quia magis favorabilis salutis animarum, que in pluribus alijs casibus efficit, ut quod aliis esset irreverentia Sacramenti, jam potius censeretur reverentia, aut saltem non irreverentia; tum etiam quia pro sententia communi non video quid efficaciter possit obijci.

Dices; ex nostra opinione sequitur posse baptizari proles infidelium à quacunque persona privata sine consensu Principis.

Respondeo concedendo tunc, dummodo saltem consentiat Ecclesia; sine cuius ordinatione, aut licentia non est privatorum ei filios per Baptismum aggregare præterquam in extrema necessitate, quando consensus est præsumptus, imò debitus, & ipso lumine nature expressus.

Hactenus de Baptismo parvulorum, quæ pauca occurrunt dicenda de necessitate Baptismatis adultorum. Suppono autem ex dictis, Baptismum in re, vel voto esse adultis medium necessarium ad salutem extrinsecam Martyrij; quamvis & in ipso Martyrio adultorum (si ita velimus loqui) includatur votum aliquod Baptismi, id est, attritio supernaturalis, quæ proponit servare omnia mandata divina, adeoque suscipere Baptismum, si afforet possibilis, ita ut neglecto Baptismo, per Martyrium adultus non salvaretur.

Hoc itaque supposito tamquam re indubitata

bitata, dubitatur ab aliquibus Primò an sufficiat adultis Baptismus in voto? Secundò, an, & pro quo tempore obligentur adulti præcepto divino positivo ad realem Baptismum? Pro responsione ad primam dubitationem erit

CONCLUSIO VIII.

Adultis sufficit ad justificationem, adeoque ad salutem, Baptismus in voto, id est, perfecta contritio, vel amor Dei super omnia.

sermonem meum servabit, & pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. *Joan. 14.*

Sed cum hæc certa sint, non parva tamen est difficultas, an hæc scripturæ intelligendæ sint de quacumque contritione, aut amore Dei super omnia, an solum de illa, quæ merito suo adæquet demeritum culpa: quam controversiam remitto ad proprium locum, ubi multis adductis rationibus, & auctoritatibus ostendam non requiri, ad contritionem aut amorem justificativum extra Sacramentum, determinatam aliquam intensiorem vel durationem.

Hic contenti erimus explicatione unius & alterius loci D. Augusti, qui adversarijs maximè videntur favere. Primus locus desumitur ex lib. 4. de Baptismo cap. 21. in medio: Sicut autem bono Catechumeno Baptismus deest ad capeffendum regnum celorum, sic malo baptizato vera conversio. Secundum locum reperio tract. 13. in Joannem circa medium, ibi: Quantumcumque enim Catechumenus proficiat, adhuc sarcinam iniquitatis suæ portat, non illi dimittitur, nisi cum venerit ad Baptismum.

Sed ut à postremo exordiar, explicationem ejus peto ex antecedentibus & consequentibus. Querit August. hoc loco: Quare baptizabat Ioannes? Respondet: Quia oportebat ut Dominus baptizaretur. Interrogat rursum: Et quare oportebat ut Dominus baptizaretur? Quia, inquit, multi contempti erant Baptismum, eò quòd iam maiore gratiâ præditi viderentur, quàm viderant alios fideles. Ac paucis interjectis: Ad hoc autem viam præbuit Dominus noster Iesus Christus, sicut audistis fratres ne quis arrogans eò quòd habeat abundantiam alterius gratiæ (puta: ille prudentiam, ille doctrinam, ille castitatem, ille fortitudinem patientiæ, ut præmiserat) dedignaretur baptizari Baptismo Domini: quantumcumque enim Catechumenus proficiat (id est, videatur sibi profecisse in hujusmodi gratijs) adhuc sarcinam iniquitatis suæ portat &c.

Vidistis solutionem? Contemptum Baptismi arguit D. Aug. non omissionem ex justa causa, aut invincibili ignorantia. Contemptum, inquam, arguit: & quis potest dicere quòd injustè? Herculé nemo docet, vel unquam docuit, Catechumenum quamdiu Baptismum contemnit, aut negligit, à sarcina iniquitatis suæ posse liberari, id est, justificari; quoniam justificatio, ut jam jam diximus ex Trident. fieri non potest sine lavacro regenerationis, aut ejus voto.

V u Anne

Licet merito suo non adæquet demeritum culpa.

Contra hoc opponitur D. Augustinus.

Explicatur.

Baptismi votum non stat cum ejus contritione.

105. Sufficit Baptismus in voto. Trident.

PRIMA pars satis colligitur ex Concilio Trident. sess. 6. c. 4. ibi: Quæ quidem translatio, hoc est, justificatio, post Evangelium promulgatum sine lavacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest. Ergo à contritione sensu, fieri potest per lavacrum regenerationis, aut ejus votum.

Profecò si contritio charitate perfecta reconciliat hominem Deo, priusquam Sacramentum Pœnitentiæ actu suscipiatur, ut docet idem Concil. sess. 14. c. 4. Quidni etiam justificet hominem adultum ante realem susceptionem Baptismi? Enimvero teste eodem Concilio, eadem sessione c. 2. in fine: Est hoc Sacramentum Pœnitentiæ relapsi post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratus ipse Baptismus.

Confirmatur ex diversis Scripturis, quæ contritioni, & amoris Dei super omnia simpliciter tribuunt vim justificandi. Ezechiel. 33. v. 12. Iustitia iusti non liberabit eum in quacumque die peccaverit, & impietas impij non nocet ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.

Quæ sit portò illa conversio significat Dominus apud eundem Prophetam cap. 18. v. 21. dicens: Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam: vitâ vivet & non morietur. Consonat Christus Matth. 4. v. 17. Exinde cepit Iesus prædicare & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum celorum. Et Luc. 15. v. 7. Dico vobis quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem iustis, qui non indigent pœnitentiâ.

Ad lacrymas autem Mariæ Magdalene quid? Remittuntur ei peccata multa, quoniam diligens dilexit multum. Luc. 7. v. 47. Si quis enim diligit me, ait Joannis 14. vers. 23.

106. Confirmatur ex diversis scripturis. Ezech. 33.

Item 18.

Contritioni & amoris tribuuntur vim justificandi. Marc. 4.

Luc. 15.

Item 7.